

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/9980,Informacja-o-sledztwie-dotyczacym-zbrodni-popelnionej-w-Koni-uchach.html>
2019-05-23, 13:59

Informacja o śledztwie dotyczącym zbrodni popełnionej w Koniuchach

Wieś Koniuchy była dużą, polską wsią, liczyła ok. 60 zabudowań i ponad 300-tu mieszkańców. Koniuchy usytuowane były na skraju Puszczy Rudnickiej, w której znajdowały się bazy partyzantów sowieckich. Partyzanci w czasie powtarzających się napadów na tę wieś rabowali jej mieszkańcom żywność, odzież, bydło. Z tego powodu w Koniuchach, utworzono oddział samoobrony, który skutecznie uniemożliwiał partyzantom dalszy rabunek. Jak wynika z poczynionych ustaleń, w nocy z 28 na 29.01.1944 r. grupa partyzantów sowieckich otoczyła wieś i ok. 5-tej rano przystąpiła do ataku, który trwał 1,5-2 godziny. Pochodniami podpalano słomiane dachy domów, do wybudzonych, uciekających mieszkańców strzelano na oślep. W wyniku ataku zginęło co najmniej 38 osób, kilkanaście zostało rannych. Część ofiar spłonęła w swych domach, część zginęła od strzału z broni palnej. Wśród ofiar byli mężczyźni, kobiety i małe dzieci. Spalono większość zabudowań, ocalało tylko kilka domów. Atak na Koniuchy przeprowadziła 120-150 osobowa grupa partyzantów sowieckich pochodzących z różnych oddziałów stacjonujących w Puszczy Rudnickiej, takich jak: „Śmierć Okupantowi”, „Śmierć faszystomowi”, „Piorun”, „Margirio”, oddział im. Adama Mickiewicza. Pierwszy z wymienionych oddziałów należał do Brygady Kowieńskiej Litewskiego Sztabu Ruchu Partyzanckiego, pozostałe zaś do Brygady Wileńskiej. Oddziały te były wielonarodowościowe. Należeli do nich m. in. partyzanci żydowscy, uciekinierzy z gett w Kownie i Wilnie. Z kopii szyfrogramu z dnia 31.01.1944 r. autorstwa Genrikasa Zimanasa (Henocha Zimana) I Sekretarza Południowego Obwodowego Komitetu KP Litwy, a jednocześnie dowódcy Południowej Brygady Partyzanckiej do Naczelnika Litewskiego Sztabu Ruchu Partyzanckiego w Moskwie Antanasa Śniekusa wynika, że: „29 stycznia połączona grupa oddziałów wileńskich, oddziału „Śmierć Okupantom”, „Margiris” i grupy specjalnej Sztabu Generalnego całkowicie spaliły najbardziej zagorzałą w samoobronie wieś powiatu Ejszyskiego Koniuchy[...]”. W toku śledztwa przesłuchano już świadków mieszkających w kraju, zakończono również poszukiwania dokumentów w polskich archiwach. Zwrócono się z odezwaniami o zagraniczną pomoc prawną do organów ścigania Republiki Białoruś, dwukrotnie do Republiki Litewskiej, do Federacji Rosyjskiej. Uzyskano obszerny materiał dowodowy w postaci zeznań mieszkańców Koniuch, naocznych świadków zbrodni i dokumentów archiwalnych (meldunki policji litewskiej, szyfrogramy partyzantów sowieckich, kopie akt osobowych partyzantów sowieckich, w których to aktach są adnotacje, że uczestniczyli oni w atakach, kopie dzienników bojowych sowieckich oddziałów partyzanckich). Ostatnio skierowano odezwę o pomoc prawną do organów ścigania Izraela.